

Секція: Фінанси, гроші і кредит

Бугіль Світлана Ярославівна

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри державних та місцевих фінансів

Львівський національний університет імені Івана Франка

м. Львів, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І БЕЗПЕКИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

При розробці і впровадженні в межах регіональної фінансової політики нових бюджетних механізмів управління фінансовими ресурсами потрібно враховувати чинники, що можуть негативно впливати на рівень стабільності існуючих фінансових взаємовідносин між владою, суб'єктами господарювання та населенням, а також на стан їхньої забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами. Розробка бюджетних механізмів стійкого розвитку економіки особливо актуальна для регіонів України, адже у взаємовідносинах державної і місцевої влади відбуваються серйозні зміни, пов'язані із бюджетною децентралізацією.

Фінансова стійкість місцевого бюджету – це комплексне поняття, що відображає такий стан сукупності грошових фондів, при якому місцевий орган влади має стабільно розвиватися, забезпечуючи свою фінансову безпеку в умовах додаткового рівня ризику [1].

Слід відмітити, що сьогодні вітчизняна економічна наука не має у своєму розпорядженні єдиного комплексу методичних прийомів оцінювання фінансової стійкості та безпеки місцевих бюджетів.

На нашу думку, фінансову стійкість бюджету необхідно розглядати з позиції поточної та довгострокової стійкості. У даному контексті поточна стійкість пов'язана зі здатністю бюджету адаптуватися до змін

внутрішнього і зовнішнього середовища, а також із забезпеченням виконання зобов'язань; довгострокова стійкість бюджету орієнтована на формування бюджетного потенціалу у зв'язку із стратегією розвитку бюджетної системи. Стійкість бюджету в межах поточного фінансового року передбачає стабільність і передбачуваність його параметрів (а саме: доходів і видатків), що інколи розглядається як збалансованість бюджету. Має місце також перспективна (структурна) стійкість місцевого бюджету, яка характеризується позитивною динамікою фактичних і прогнозних показників бюджету за достатньо тривалий період часу; забезпечується за рахунок відповідної конструкції місцевого бюджету, тобто наявності в ньому таких прогресивних елементів (зокрема, бюджету розвитку), які підвищують опір деструктивним зовнішнім діям, а також забезпечують формування основних параметрів мікро- і макросередовища відповідно до цілей і завдань регіонального розвитку.

Досягнення фінансової стійкості місцевого бюджету тісно взаємопов'язане з фінансовою безпекою. Фінансова безпека – порівняно нова і надзвичайно широка за своїм змістом категорія, яка протягом останніх років активно досліджується у вітчизняній економічній літературі. За визначенням, яке надається у Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердженої наказом Міністерства економіки України від 02.03.2007 № 60 [5], фінансова безпека – це такий стан бюджетної, грошово-кредитної, банківської, валютної системи та фінансових ринків, який характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних загроз, здатністю забезпечити ефективне функціонування національної економічної системи та економічне зростання.

На думку автора, слід розрізняти зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на рівень фінансової стійкості та становлять загрози фінансовій безпеці місцевих бюджетів. До зовнішніх чинників, що найбільше

загрожують фінансовій стійкості і безпеці місцевих бюджетів, можна віднести: інфляційні процеси; стан грошово-кредитного обігу; коливання цін на енергоносії; частку тіньової економіки; нестабільність правової бази щодо діяльності суб'єктів господарювання; низький рівень ефективності функціонування державних фінансових органів; рівень економічного розвитку країни; низьку якість фінансового, бюджетного та податкового законодавства; адміністративні бар'єри та ступінь довіри до влади, ухвалення законодавчих актів щодо зменшення податкового потенціалу місцевих бюджетів; нестабільність економіки, кризи грошово-кредитної системи.

До внутрішніх загроз можна віднести значну кількість фінансових зобов'язань місцевих органів влади; ухилення від податків; помилки органів влади при фінансовому плануванні місцевого бюджету; якість виконання бюджету; якість фінансового контролю та застосування його результатів у плануванні; помилки, що призводять до зниження ефективності діяльності розпорядників бюджетних коштів із надання бюджетних послуг; низьку якість планування доходів місцевих бюджетів; ухвалення законодавчих актів, що зменшують податковий потенціал місцевих бюджетів; втрату самостійності місцевого бюджету у зв'язку з недостатністю джерел доходів; зменшення власності місцевих органів влади внаслідок її передачі на іншій рівень бюджетної системи; низьку ефективність системи контролю за формуванням доходів місцевих бюджетів; низький рівень використання податкового потенціалу територій; стан розвитку галузей економіки регіону; рівень життя населення регіону; високий рівень дотаційності місцевих бюджетів; розмір території; нераціональність використання місцевих природних ресурсів; відсутність зацікавленості місцевих органів влади у нарощуванні власної доходної бази.

Для здійснення моніторингу фінансової стійкості і безпеки місцевих бюджетів необхідно мати певні числові вираження індикаторів фінансової безпеки для того, щоб мати можливість приймати управлінські рішення та здійснювати розробку заходів, направлених на забезпечення фінансової безпеки місцевого бюджету як в короткостроковому, так і в середньостроковому періоді. В якості показників, які характеризують фінансову безпеку місцевих бюджетів, пропонуємо використовувати розглянуті вище коефіцієнти фінансової стійкості.

Література:

1. Микитюк І. Фінансова стійкість та безпека місцевого бюджету // Вісник КНТЕУ. – К. : КНТЕУ. – 2013. – № 1. – С. 86.
2. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI // Верховна Рада України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
3. Крук О.М. Якісна оцінка фінансової стійкості місцевого бюджету // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. – 2011. – № 3 (24). – С. 133-135.
4. Старостенко Н.В. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста / Н.В. Старостенко // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 7. – С. 38–47.
5. Наказ Міністерства економіки України „Методика розрахунку рівня економічної безпеки України” від 02.03.2007 № 60 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738